

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér I.
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Egy bátor ember.

(*) Nem vagyunk barátai Luegernek. Osztrák hazájának szeretete, ebből eredő egyoldalúsága, a történelem eseményeinek helytelen tudásából fakadó magyargyalázó kiszólásai mindenre alkalmasak inkább, mint arra, hogy egy magyar ember rokonszenvét számára megszerezzék.

Mi ugyan tudjuk azt, hogy magyargyűlöletének jórésze nem a magyarságot, hanem a szegény hazánkat zsebében tartó s orránál vezető zsidóságot illeti s azért nem is szorul rögtön öklöbe kezünk, nem fakad káromkodásra ajkunk, mikor a magyarországi zsidóságot alaromat fúj a bécsiék bálványa ellen: de hogy egy kissé (ezt különben a bécsi milliő magyarazza) — hogy úgy mondjuk — *csapszéki politikus*, hogy bennünket nem szeret, azt készséggel elismerjük.

Mindennek dacára készséggel elismerjük, hogy az osztrák katolicizmus és első sorban Bécs városa sokat, igen sokat köszönhetnek a nem közönséges kvalitású férfinak. A lefolyt tizenöt év alatt herculesi munkát végzett ez a bátor, nagy erejű ember. Kitisztította Augiás istállóját, Bécs keresztény lakosságát megszabadította kiszípolyozótól, hatalmas közintézményeket létesített, vagy vett át harciasoló érdekszövetkezetektől községi kezelésbe s csak magánál a gázvilágításnál milliókat szerzett a maga városának.

A keresztény sajtó ügyét a legjobb támogatásával fellendítette, az oktatás ügyének vezetését a keresztények számára biztosította s a kereszténység nagy érdekeinek védelmére Bécs városában és a Reichsrathban oly hatalmas pártot szervezett, melyet legfeljebb a német centrummal lehet összehasonlítani.

A legutóbbi osztrák katolikus nagygyűlésben több hatalmas beszédet mondott, melyekben éles kritika tárgyává tette azokat a képtelen állapotokat, melyek az osztrák egyetemek egyik-másikán uralkodnak, hol a katolikus egyetemi hallgatók inzultálása, fejének beverése, durva terrorizálása úgy szólván napirenden van. Az sem tett nekik, hogy például a bécsi egyetem *nyolc új tanára közül hét zsidó*.

Nosza lett erre láрма a Jerikót ostromló hősök utódainál. Egyetemi tanárok ünnepélyesen tiltakoztak a tanszabadság (?) eme durva megsértése ellen s az egész világ zsidósajtója (persze nem utolsó helyen a magyarországi) óriási felháborodással tárgyalta ezeket a „középkorba illő” hangokat.

S most jön az, amiért a mi esküdt ellenségünk előtt is kalapot emelünk.

Országgyűlési képviselőtől hallottuk, hogy szegény jóirányú Darányi miniszterünknek minden hajszála remegett, mikor annak idején a szerencsétlen véget ért Egan ügyében interpelláló zsidó képviselőknél a maga sem hideg, sem meleg választát megadta. Nálunk általában ilyen alkalmakkor az a szokás, hogy keresztény államférfaink mossák a kezüket mint Pilátus, miközben az igazság keresztrefeszítettik, kimagyaráznak, bemagyaráznak s végül *bocsánatot kérnek a tisztelt zsidóságtól, hogy élnek*.

Nem így Lueger. Ő rövidesen, világosan megadta támadóinak a választ. Igaz, hogy valószínűleg nem teszik az ablakba...

A zsidó újságírókkal egyáltalán nem törődött, őket válaszra sem méltatta.

A tanszabadság jeles apostolainak meg ezeket írta:

Sziveskedjék tudomásul venni, hogy a szabad kutatásról és a szabad tanításról egyáltalán nem beszéltem; beszédemben csak azokról a botrányos jelenetéről beszéltam, a melyeknek színhelyei az ausztriai katolikus egyetemek. Azt hiszem, hogy a *verekedés nem szabad tudomány és hogy mások fejének beverése nem szabadkutatás, Remélem, hogy ön ebben egyetért vellem és elvárom, hogy elterjedését, a melyet hasznatlannal jecserél el ellenem arra fogja föltusználni, hogy az egyetemen a rendet, a nyugalmat és az akadémiai méltóságot megővje és hogy igyekezni fog az akadémiai szabadságot durva erőszak és közönséges büntettek ellen megoltalmazni.*

Hej! mikor lesz nekünk egy Luegerünk! No meg olyan népünk és intelligenciánk, melyre egy ilyen bátor, szókimondó vezér támaszkodhatik!

Közgyűlés a városnál.

A második délutáni közgyűlés általános megelégedést keltett a bizottsági tagok között. Kisebbségi incidensek fordultak elő itt is, a pezsgő hangulat nem egyszer kerekített vidám jeleneteket, de a közgyűlés lefolyása egyébként eléggé komoly volt. Egyes tárgyak szinte siri csendre találtak s a bizottsági tagok 3 órától majdnem 8 óráig tartottak a tárgysorozat mellett. Bárna kérhetjük: kinek és mikor lett volna túrelme ennyi üléshez s a közgyűlési tárgysorozat ill állhatatos tárgyalásához? A bizottsági tagok nyugodtan tárgyalták az egyes pontokat s csak a végén jutott eszébe egyiknek-másiknak, hogy a vacsora már alaposan megpuhulhatott.

Egyébként a napirend színre hozta az érdekesebb ügyeket. A legizgatóbb valamennyi között Polczér Péter-gazdasági tanácsos „abajgatása” volt, amelyet a lapok ugyis eléggé kitergettek. Fister János biz. tag részletesen előadott mindent, amit nehézményezhetőnek talál és hét kemény pontozatokra osztva vádja, a közgyűlés elé tárta a kínos ügyet. A közgyűlés

tagjai osztatlan érdeklődéssel kísérték a több mint fél óráig tartó beszédet s mikor vége volt, mindenki azt várta, hogy a tanácsos meg sem kísérelje a replikát, hanem ügyét a súlyos vádakkal szemben egy részrehajlatlan bíróságra bizza. Nem így történt. A tanácsos ur először is kijelentette, hogy Fister hosszú lére eresztette a beszédét, azután pedig, hogy vádjainak alapja a boszuállás, a harag volt. A dolgok elevejébe nem vágott bele. A legkényesebb pontokat nem érintette, vagy csak lesimitotta. Hivatkozott a régi szokásokra valamint a saját becstelenségére. A bizottsági tagok megsértését persze nem vállalta el. Nem mondta, hogy is mondta volna, mikor nem szokott soha ilyet mondani. A legsúlyosabb vádat, hogy a város pénzét sokszor 8 napon jóval túl magánál tartotta s a melyre nézve Fister egy bizottság kiküldését kérte, nem is említette.

Havranek József polgármester az ő ismeretes jó szívével szintén védelmére kelt a tanácsosnak, azt azonban megjegyezte, hogy szigorú vizsgálatot indít s a vizsgálat eredményét a decemberi közgyűlés elé fogja terjeszteni.

A földmives bizottsági tagokat mód nélkül bántotta és bántja, hogy a tanácsos sértésével szemben az egyszerű tagadason kívül semmi elégtételhez nem jutottak ki is fejezték méltatlankodásukat azonnal, a mennyiben a bizottsági tag választásánál való elnöki jelöltéseiket visszautasították. Ez a kijelentés érthető zavart és megdöbbenést keltett s a polgármester csak később nevezte meg azokat, a kiket a lemondottak helyett javaslatba hozott.

A póthitel megszavazásánál ismét hosszabb vita támadt. A fiskális elmék valóságos műtornaszást vittek végbe a fűszámvévi előterjesztés megbolygatására, a mi természetesen részben sikerült is.

Végül a villányvilágítás ügye keltett mozgalmat. Rauscher Béla v. b. tag erősen hangsúlyozta a mostani állapotokkal szemben a külön szakértői ellenőrzést, míg Winkler Vilmos főmérnök meglegedett volna, ha az állapot továbbra is marad s neki kívülről segítettek volna. Végül mégis csak a közgyűlés egyhangú óhaja maradt a győztes és a szigorú ellenőrzés keresztülvételével már a legközelebbi közgyűlés fog foglalkozni.

Érdekes volt az Elite kávéház ügye, a hoz az üvegvásárló látogatói rokonszenvük egész feyvertárával rukkoltak ki.

Két megható momentumról azonban nem szabad megfeledkeznünk. A bucsuzó főjegyző, Tóth István lávozása szinte könnyekig meghatotta a közgyűlést. Széchenyi Viktor főispán pedig a helyi iparpártolást támogató ténykedéseit bizonyította be mindennél szebben.

A közgyűlés lefolyása egyébként a következő volt:

Széchenyi Viktor gróf főispán 9 órakor megnyitotta az ülést. A következő rendes közgyűlés december 23-án lesz.

Mai lapunk 4 oldal.

Polczer gazd. tanácsos ügye.

Fister János v. biz. tag interpellációja volt a közgyűlés első tárgya, a melyet Polczer Péter gazdasági tanácsos dolgai ügyében terjesztett elő. Először kezdvén a dolgot, elmondja, hogy gazdasági szakosztályi ülés 5 hónap óta nem volt, holt minden hónapban kellene lenni. November elején végre összehívták újra a szakosztályt. Itt fordult elő először a zablopási eset, a melyből kifolyólag Polczer Péter gazdasági tanácsos ügyeit a lapok hasábjain szelöztették. Elmondja, hogy Huszár István kocsis 5 hónapon át lopta az apaállatok zabját. Rajtacsipték s a polgármester indítványára elcsapták, illetőleg megindították ellene az eljárást. A polgármester utasította a pásztorokat, hogy a bizottsági tagok iránt mindig tisztelettel viseltesenek. Polczer tanácsos azonban megfenyegette a pásztorokat hogy ha még egyszer valamelyik kócos bizottsági tagnak a bajaikat elmondják, ő kirugdálja őket, mert nem a város fizeti őket, hanem ő, a tanácsos ur.

Berregi József v. b. t.: — A hi szadik százdabban történt mindez!

Fister János v. b. t. előadja, hogy négy tanu előtt igazoltatta, hogy a pásztorok előadása szerint a tanácsos igenis megsértette és kócosoknak nevezte a v. b. tagokat.

Előadja, hogy a tanácsos az eladásnál soha bizottsági tagot meg nem kérdez, mindent a maga szakálára intéz el.

1906-ban eladtak 10 bikát 4600 koronáért, a másik évben vásárlásra előirányoztak 7400 koronát. A tanácsos a legjobb állatokat adta el s a megmaradtakat a tél folyamán tönkrementek s használhatatlannokká váltak. (Ugy van! ugy van!)

Előadja, hogy az öntözést árlejtés útján adta ki, de úgy, hogy este 5 órakor kihirdették a pályázatot s másnap reggel megtörtént az ajánlkozás, a tanácsos odaadta az öntözést valakinek, a kinek megígérte, 400 kocsi murva hordatásra azonban semmiféle pályázatot nem hirdettek.

Elmondja a trágyaeladás történetét, hogy tavaly mindenszentek napján fél 12 órakor hirdették ki, hogy árverés lesz. (Máskor minden utcasarkon adtak dobszóval tudtára a közönségnek az ilyesmit.) Az árverést 2 órára hirdették s 4 után tartották meg. Két árverező jelent meg, a kik nem ígérték az 1200 kor. kikéltési árhoz semmit s csak akkor kezdtek licitálni, mikor 600 koronára szálltak le. (15 koronát ígérték, mire ő 1000 koronát ígért s így jutott a trágya 1200 koronáért az előbinek a kezére.

A város faiskoláiban termett gyümölcsöt a tanácsos nem értékesítette, hanem elajándékozta. A lóhert eladta árverésen s nyugtát senkinek nem adott. Eladott lovat 120 forintért, a melyet a kereskedő rögtön tovább adott 350 forintért. Vett másik lovat is, a melyet tetemesen megjavítva egy év múlva ugyanolyan árért visszaadott a régi tulajdonosnak. — A szabályrendelet szerint a tanácsosnak nem szabad a város pénzét 8 napnál tovább magánál tartani s a tanácsos sokkal hosszabb ideig is magánál tartotta. Kéri, hogy erre nézve valamelyik számvizsgálóval részletes vizsgálatot tartsanak.

Polczer Péter gazd. tanácsos **Fister János** előadását hosszu lére csesztett dikciónak mondja, amelyet a személyes ellenszenv sugallt. A szervezési szabályrendelettel védi magát, amely sem a revésnél, sem az eladásnál, sem pedig az árverésnél nem ad direktívát. Minden eljárása a fennálló szokásjogon alapul. Az övé a munka, az övé a kötelesség s az övé a felelősség. A tenyészlovaikat az államtól veszik s ott van az állattenyésztési felügyelő s az állatorvos. Ő meg szokta kérdezni a városgazdát a vételeknél és az eladásoknál. Azt az árat, amelyet ő elért, más senki nem érte el. Aztán hosszu lére csesztve elmondja a zablopás történetét, valamint a tolvaj bűnhődését. A kócos jelzőre annyit jegyez meg, hogy így mondta: „Az ilyen kócos még a képviselőkhöz meggy panaszkodni.“ Az öntözés kiadását nyilvános árverés tárgya volt, a murvaszállítást régi szokásjog alapján adta ki. A tüzoltó lovat suly szerint adta el. Hivatkozik egyéni és tisztviselői tisztségére, lelkiismeretességére, a mely soha senkit meg nem károsított.

A trágyaeladásnál hosszan szól a strohmanokról, akik azelőtt az árveréseken meg szok-

tak jelenni. Ő ezek ellen küzdött. Az árverés a régi szokás alapján történt.

Fister János v. b. tag tiltakozik az ellen, mintha ő személyes bosszúból és ellenségeskedésből beszélt volna. Panaszokkal voltak ok már két évvel ezelőtt a polgármester előtt, aki meg is ígért mindent, de nem történt semmi.

Havranek József polgármester jelzi, hogy ő nemcsak meghallgatta a biz. tagokat, hanem intézkedett is panaszai dolgában.

Körbeszólás: Csak lásztatja nem volt!

Havranek J.: Polczer Péter ügyeire vonatkozólag hivatkozik annak mindenkorai becsületességére. Az egész ügyet boszu és harag szüleményének nevezi. Kéri, hogy máskor előbb nála, ne a nyilvánosság előtt kérjenek orvoslást. A közgyűlés méltóságának érdekében kéri, hogy csak akkor jöjjenek a közgyűlés elé, ha ő a panaszokban nem intézkedett. Az ellenőrzést ma jórészt az állatfelügyelő végzi, azért a régi ellenőrzés uzusa részben megszűnt. A panaszokat tudomásul veszi s igéri, hogy össze fog hívni egy bizottságot, a mely a gazdasági tanácsos munka- és hatáskörét szabályozni fogja. Meg fogja vizsgálni az összes panaszokat és igazságosan fog ítélni, a jövő közgyűlésen pedig részletes jelentést tesz az egész dologra nézve.

Fister János nem elégszik meg Polczer tanácsos válaszával, mert az folyton arról beszélt, a mit senki nem vitatott. Hivatkozik arra a sértesre, a melyet Polczer Péter a bizottsági tagokkal szemben elkövetett.

Széchényi Viktor gróf főispán ügyelmezteti a szónokot, hogy ne használjon olyan kifejezéseket, a melyek nem valók a közgyűlési terembe.

Fister János: Tanuljon tisztességet előbb a tanácsos. Az ő hivatali szobájába sem illeik azok a kifejezések.

Széchényi Viktor gróf főispán rendreutasítja **Fister** t.

A többség végül tudomásul vette úgy Polczer tanácsos, mint a polgármester együttes választását.

A választás.

A bizottsági tagok választását a közgyűlés a tanács már ismert. indítványa alapján december 1-re tűzi ki. Felolvassák a választási elnökök neveit, melynek végzetével **Berregi József**, **Töke József** és **ifj. Lits Ferenc** kijelentik, hogy az elnökséget nem fogadják el. Ők, a kócosok — mondták — nem kaptak elégételt, tehát úgy vélik, hogy ilyesmire se jök.

A polgármester később **Almásy József** és **Hübner Károly** v. b. tagokat kérte fel az elnöki állás betöltésére.

Telekügyek.

A **Heinrich**-cégnek eladandó terület a jövő közgyűlésre marad. De névszerinti szavazással megszavazta a közgyűlés a **Felmayer**-gyárnak átadandó utcaterületet s a **Pösch**-féle telekeldarabolási ügyet.

Nyugalomba vonulások.

Lipcsy Lajos tb. főjegyző jelenti, hogy **Koltai Tóth** István főjegyző beadta nyugdíjaztatása iránti kérvényét. 33 év óta szolgálja, a várost, nyugdíja fizetésének 86%-ka: 3956 kor. lenne.

Czapary László v. b. t. meleg szavakkal emlékszik a távozó főjegyzőről. Fáj lelkének, hogy a tisztviselői gárda egyik legkiválóbb tagja a jellemzősárával mindig kiemelkedő, a közbecsülésnek örvendő főjegyző hagyja el helyét. A távozonak egyik legfőbb erénye a kötelességtudás volt. Szerette városunkat, égett annak javáért s keserűség töltötte el lelkét, ha annak bajáról volt szó. Restanciája nem volt soha. Legyűnk munkássága iránt elismeréssel s egészszünk ki fizetését teljesre, 4800 koronára. (Általános helyeslés és éljenzés.)

Sáára Gyula dr. v. b. t. indítványozza, hogy miután a főjegyzői állás üresedésbe jött, a legközelebbi közgyűlésen töltsék azt be, valamint a pénztárosi, ellenőri, szintegy az árvászéki ülnöki s esetleg az ügyezői állást. (Helyeslés.)

Havranek József polgármester magasztaló szavakkal szól **Tóth István** szepőlétlen jelleméről, a mit az egész város közönsége szívesen ismer el. Indítványozza azért, hogy érdemeit jegyzőkönyvben örökítsék meg.

Tóth István most már nyugalmazott fő-

jegyző élénk éljenzés mellett lép a terembe s meghatótt hangon a következő beszédet mondotta:

Méltóságos Főispán ur!

Tekintetes Közgyűlés!

Mintegy három évtizede — annak, hogy a törvényhatósági bizottsági testület azon kitüntetett szerencsében részesített, hogy e város főjegyzőjévé megválasztott s az azóta több ízben megtartott tisztújítás alkalmával állásomban meghagyni kegyeskedett.

Első megválasztásom óta — hosszu idő, mondhatni fél emberélet telt el. — Ha végig tekintek a bizottsági testület tagjaim, alig van már egy-két tisztos ósz alak, kik megválasztásomnál közreműködtek; — belőlem is az akkor fiatal emberből öreg ember lett, — a tetterős karok immár fáradtan hanyatlanak alá, — úgy képzelem magamat mint a száradásnak induló fa, mely ha még hoz is lombot az annyira gyér, hogy üdítő árnyékot többé már nem nyújt, — ha hoz is virágot s gyümölcsöt, azok a tökéletlenség s fejletlenség bélyegét hordozzák magukon. — Ezek szerint itt az idő nekem távoznom kell.

Midőn első ízben meg lettem választva, a közgyűlés színe előtt azon fogadalmat tettem, hogy csak addig szolgálom a várost, míg azt becsülettel, hiven s lelkiismeretesen szolgálhatom. Most tehát, midőn azon időponthoz jutottam, hogy munkaerőm lanyatlása folytán hivatalos teendőimet kellek elvégezni többé nem tudom, lelkiismeretem tiltja, hogy oly állást tartsak elfoglalva, melyet betölténi képes nem vagyok, adott szavam kötelez tehát arra, hogy hivatalomtól megváljak.

Ami az én hivatalos működésemet illeti, legyen szabad röviden elmondom, hogy a főjegyzői állás nem exponált állás, a vele járó foglalkozás csendes, visszavonult, egyszerű, mint maga a kötelesség. Nem tudom, én szültem-e erre az állásra, vagy a főjegyzői állás tett engem olyanná, aminő vagyok, de az bizonyos hogy sohasem tartoztam a feltűnni vágyó emberek közé, kerültem a nagyképűsködést, boldognak éreztem magamat, ha visszavonulva, háborítatlanul dolgozhattam.

Hogy egyébként állásomat miként töltöttem be, annak igazságos bírása én nem lehetek, ennek megítélését a t. bizottsági testületre bízom. — Lehet, hogy ezen ítélet reám nézve igen lesújtó lesz, — lehet, hogy kevés tehetséggel, rátermettséggel s képességgel viseltem ezen állást — s ha majdan a krónikások a város történelmét megírják lehet, hogy engem abban mint legrosszabb főjegyzőt tüntetnek fel, — de egyben nem engedek előnyt feltétem sem elődeimnek, sem utódaimnak, sem senkinek, — ez azon határtalan szeretet, mellyel viseltem mindenkor s viseltem ma is szeretett városunk iránt. — Ez nálam nem a nagyhangu szólamokban nyilatkozott meg, hanem lelki állapotom azon változatain, hogy szívem, lelkem dagadt az örömtől, ha városunkat valami jó kedvező dolog érte, — viszont a legmélyebb fájdalom érzete borult keblemre, ha baj vagy keletlenység fenyegette.

Most tehát, midőn főjegyzői tollamat leteszem s a közélet teréről visszalépek, fájó érzéssel veszek búcsút Önméltóságától, szeretett Főispánunktól, kit mint a hazaszeretet mintaképét, mint minden szép és jóért lelkesedni tudó tevékeny főurat s bölcs vezetőt ismertem meg; búcsút veszek szeretett tisztársaimtól, kiket mindig úgy tekintettem, mintha egy apának lennének gyermekei, egy családnak tagjai s kikhez a testvéri szeretet meleg érzete csatolt mindenkor; búcsút veszek a t. bizottsági testülettől, melynek minden egyes tagja oly sok nemesszívűséggel s jóindulattal halmozott el, miket meghálálni soha sem tudok, mindnyájukat kérve, hogy engem szíves jóemlékükben tartsanak meg továbbra is.

Utolsó szavaimat azon fohász alakjában lejezem ki, hogy a mindenek Megalkotója és városunkat tegeve naggyá, virággá-vá, lakóit pedig boldoggá s halmozza el őket áldásának egész tárházával!

Lipcsy Lajos s. főjegyző betérjeszti **Mönich Károly** levéltáros nyugdíjaztatása iránti kérvényét,

a ki 39 évet, 7 hónapot és 3 napot szolgált s így fizetésének 90^{1/2}-ka 2380 kor. jár neki. *Saára Gyula* dr. indítványozza, hogy az egész fizetését, *Havranek József* polgármester pedig, hogy még 200 kor. pótlékot szavazzon meg a közgyűlés, vagyis azt az összeget, a melyet Mönich ezelőtt kapott már s a melytől később a fizetés rendezés alkalmával elütötték. (Helyeslés.) Dicsőretilt említi Mönich szorgalmát, valamint irodalmi működését. (Eljenzés.)

Az árva- és közpénzeket továbbra is a régi pénzügyintézetnél helyezik el, de kimondja a közgyűlés, hogy ha ujjabb adományok folynak be, azokat a Közgazdasági Bankba teszik.

A póthitel nagy vitája.

Terjedelmre nagy volt (de nehéz volna leírni) s egy körül forgott, hogy a számvétség idejében nem kért egyes telekerek hitelt. *Csöppentky Mihály* dr. v. b. t. szerint 23472 koronáról nincs megjelölve, hogy hol van rá a fedezet s így az ujjabb pótdó jellegével bír. Hozzá szóltak még *Holly Géza* dr., *Saára Gyula* dr., *Pisky László*, *Nagy Ignác* v. b. tagok, mellette *Juth István*, *Mohay Lajos*, *Havranek József*, *Vida István*. Végül kimondották, hogy a számvétség rövid időközben tartozik a hitel szükségleteiről értesíteni a közgyűlést. A dolog megvizsgálására pedig egy bizottság küldetik ki.

Utcaidíjak.

A szépsészeti egyesület jövedelmeinek emelésére a főkapitány és a tanács ajánlatára a Magyar Király által elfoglalt utcaterület árát 10 kor.-ról 50-re, *Havranek Antal* háza előtti területet 10 kor.-ról 15-re, az Elite üvegkaszliját 50-ről 300-ra, az Elite és Hungária előtti gyalogjárót 10-ről 50-re, az Emhecht vendéglő területét 50-ről 100-ra, az Otthon kávéházát 20-ról 50-re emelte a közgyűlés. A leghosszabb vitát az üvegkaszli okozta, a mely mellett *Tóth Artur*, *Hübner Károly*, *Vermes Mihály* dr., ellene pedig *Holly Géza* dr., *Bilkei Ferenc* b. tagok szóltak fel.

Iskolaügyek.

A tanács jelzi, hogy az állam nem vette át a felsőbb leányiskolát. *Saára Gyula* dr. hosszabban fejtegeti, hogy az állam jóakarata biztosítva van, csupán az idő szerint nincs abban a helyzetben, hogy átvegye. A dolgot azonban nem szabad annyiban hagyni s a mint Hódmezővásárhely megtette, menjen innen is nagyobb deputáció derék főispánunk vezetésével. (Élénk helyeslés.)

A belvárosi iskolák egyes földszinti termeinek átalakítását a közgyűlés *Havranek József* polgármester indítványára elhalasztotta. Az átalakítás 4400 koronába kerülne, de mivel az új iparskola ugyanis elkészül s a Deák-Ferenc-utcai iskola ügye szintén a megoldás előtt áll, indítványozza az elhalasztást.

Kiseb ügyek.

A javadalmi hivatal alkalmazottainak a közgyűlés folytatódólagosan megszavazza a 15% drágasági pótlékot.

Az aggintézet kenyérszállítását *Singer József* kapta meg 13⁸ fillérré (eddig 7 fillér volt) a 47 deka kenyér, de a szállító ezeket fizetett rá.)

Több fizetés előleg iránti kérvényt kedvezőleg intézett el a közgyűlés. *Magyar Pál* számfőnök folytatódólagosan egy havi szabadságot adott. Héjj Erzsébet ovónőnek fizetésfelemlését egyhangulag jóváhagyta a közgyűlés.

Iparpártolás.

Szilágyi József kazánkovács a várostól segélyt kér, hogy új találmánya szántó és vetőgépet nagyobb mennyiségben előállíthassa. *Rauscher Béla* melegen ajánlja Szilágyit, a ki szorgalmas tehetséges ember, találmányát a ministeriumból is jónak találták és segélyt is kap.

Széchenyi Viktor gróf főispán szép szavakkal emlékszik meg Szilágyiról. Elmondja, hogy másfél évig dolgozott találmányán. Ez alatt az idő alatt anyagfórrásai kiapadtak, a ministeriumba 64-szer ment fel, míg ügye elintézését nyert. Ő, a főispán állandóan pártfogolta s látja, hogy most, mikor Szilágyi tudását értékesíteni kívánja, szükséges, hogy pártfogásban részesüljön. (Eljenzés.) A közgyűlés *Pisky László* és *Deutsch Aladár* hozzászólása után 3 évi pótdómentességet és 50 kor. műhelybért szavazott meg Szilágyinak.

Ugyancsak 500 kört szavazott meg Kólmán. János kalapos mesternek, a ki az államtól is segélyben részesülvén, gyári üzemre nagybottotta üzletét.

A villámvilágítás.

Winkler Vilmos főmérnök a villámvilágítás ügyét hozta szóba. A társulat felett az ellene emelt vádakra, de természetesen minden szava csak ígéret, a mely a jövőben valósul meg. Hogy aztán megvalósul-e, az a jövő titka. Hiszen eddig is ígértek mindent.

Rauscher Béla v. b. t. jelzi, hogy a bajok orvoslásának májusban kellett volna kezdődni, de csak most tél idején kezdik. A társulat indolens eljárását nem köteleességgük tűrni. Az a baj, hogy nincs kellő felügyelet. A mérnöki hivatalnak se ideje, se módja nincs az ellenőrzésre, ezért kell más ellenőrzésről gondoskodni, ugy mint egy városokban van, a hol középiskolai tanárok vegzik az ellenőrzést. Csodálja, hogy ezt nem akarja a főmérnök.

Winkler Vilmos főmérnök *Rauscher* szavai-ban csak hangulatos frázisokat lát. Maradon meg az ellenőrzés továbbra a mostaniban, csak azt kéri, hogy segítsék őt kivülről is. *Rauscher* ellenőrzési ajánlatát felkültte Hollósi szakértőnek s onnét még nem jött vissza.

Rauscher Béla a támogatásra vonatkozólag jelzi, hogy ő többet nem tehet az eddigéig. Rendszerváltozást tart szükségesnek.

Széchenyi Viktor gróf főispán kimondja, hogy *Rauscher* és *Winkler* megbizsa a közgyűlés az ellenőrzés szervezésével.

Nagy Ignác v. b. t. indítványozza, hogy a magánvilágítás eszközésére állison fel a város egy új villámgyárat, ugy mint azt Szombathely tette. Ehhez lehetne bekapcsolni az új villamos vasutat is és a Balatoni vasutat is összeköthetnék. A közgyűlés decemberben fog *Nagy Ignác* javaslatával foglalkozni.

A közgyűlés 8 órakor végződött.

ÜJDONSAGOK.

Időjelzés: keleten éjjeli fagy, nyugaton sok helyütt csapadék.

Személyi hír. *Prohászka Ottokár* dr. megyéspüspök ma Kalocsára utazott, hol az oltáregyesületi hölgyeknek három napi konferenciát tart.

A társadalomtudomány kurzus, melyet tévesen jelzettünk a múlt hétfőre, a jövő hétfőn kezdődik. Az első két előadást a megyéspüspök tartja.

Erzsébet-ünnepély. Lélekemelő ünnepélyben áldozott a palotavárosi fiók káth. kör Szent Erzsébet emlékének a múlt vasárnapon. Az ünnepélyt *Pausch Rafael* világi einök lendületes, szépen átgondolt beszéde nyitotta meg. *Vinkóczy Károly* tanító Szent Erzsébet és Szent Imre dalokat adott elő nagy hatással harmonium kísérettel mellett. Az ünnepi beszédet a kör egyházi elnöke, *Szabócs Jenő* apátkanonok mondotta, lebilincselő szavakban méltatta Szent Erzsébet királyasszony szent életét s nyitotta meg fontos erényeinek tárházát. A kedves közvetlenséggel előadott beszéd könyekig meghatóta a jelenvóltakat, kik hosszas eljenzéssel honorálták a szives szavakat. Nagy tetszést aratott *Pusztai Sándor* tanító fuvola, *Medgyesy József* harmonium kísérete mellett, valamint *Felber Géza* belv. káplán hegedűjátéka. *Prónai Irénke* szépen előadott szavaltával működött közre az ünnepély sikerében. A záróbeszédet *Nagelreiter Alajos* dr. a kör alelnöke mondotta, ki nagy tetszéssel kísért beszédjében reámutatott a kör elfajult szociális viszonyaira s hasznos tanulságokat vont le Szent Erzsébet élettörténetéből.

Elijgyzés. *Zahajszky György* kereskedő eljegyezte özv. *Vainár Ferenec* szép és kedves leányát, Katicát.

Katonai szemle. *Nagy Valér* tábornok, a magyarországi mentelke katonai felügyelője f. hó 23-án városunkba érkezett. A mentelep és a hozzacsatolt osztályt megvizsgálva, a tapasztalt mintaszórt rend és kifogástalan tisztaságért elismerését nyilvánította.

Iskolafelavetés. A pusztaiak kulturális életének gócpontja az iskola. Nincs templomuk, papjuk, Istenről; hazáról s a legszentebb eszményekről, melyek a Rög egyszerű emberének lelke számára is nyitva vannak, itt adják meg a legelső fogalmat, jótékony benyomást, hogy a rög-höz kötött durva életkörülmények ne tudják természetellen parlaggá tenni a lelket. Őrs pusztán az iskola, a puszták ez egyedüli kulturintézménye, még nemesebb hivatást szolgál. Itt szokott egybegyűlni a pusztá népe vasárnap délutánoként, hogy istentiszteletet tartson s a tanító vallásos oktatásaiban részesüljön. Ennek a jöleltű népnek nagy örömménepe volt a mult napok egyikén. A pusztá ura, *Zichy Aladár* gróf a régi, szüknek bizonyult iskola mellé új, a mai kor igényeinek-megfelelő, diszes-iskolát építtetett s új tanító állást szervezett. Az iskola felszentelésének ünnepén megjelent *Zichy Aladár* gróf is összes uradalmi tisztjeivel, orvosával, s népe hű ragaszkodásának és szeretetének megnató nyilvánulásai közt lelkes szavakat intézett az egybegyűltekhez, hitéhez és hazájához való törhetlen ragaszkodásra buzdítván az egyszerű népet. Megható mozanata a felszentelési szertartásnak, midőn a nép vallásos érzésétől mélyen áthatva buzgó áhitattal énekelte: „Jöjj el Szentlélek Uristen.” Majd hazafias érzésének tanujelül a szózatot énekelte levett kalappal. A felavatási szertartást *Mészáros Amand* előszállási plebános ker. tanfelügyelő végezte. *Mészáros* István vajtai és *Kapitány Gyula* sárszentmiklósi plebánosok segédletével. A szertartás befejezte után *Mészáros Amand* könnyekig megható szavakban magasztalta a kegyur nemesszívű áldozatkészségét szívből kérve reá s családjára az Ég áldását. A pusztaiak szintén kifejezték őszinte hálájukat az iskola építéséért, a tanulóknak nevében egy kislányka mondott köszönetet. A nemes gróf szívélyes szavakban vált meg népétől, maradandó emléket hagyván nevének a pusztaiak szívében.

Helyezés. *Berzsenyi Gusztáv* kir. tanfelügyelősi tollnokot a kultuszminiszter *Torda Aranyos* vármegyéből Fejérvármegyében helyezte át s egyuttal a távozó kir. s. tanfelügyelő iskolalátogatási jogait rá ruházta.

A „Vörösmarty-kör” a nagy költő, *Vörösmarty Mihály* születésének évfordulóját ünnepelvén, 1907. november hó 30-án (szombaton) délután 6 órakor saját helyiségében felolvas-estélyt rendez, melyre a kör t. tagjait és családjaikat, nemkülönbön a nagy költő minden tisztelőjét tisztelettel meghívja és megjelenésüket kéri. A felolvasás tárgya: *Kedvelt virágaink* költészetünkben. *Schultz Orbán*, főgimn. tanár. A felolvasást társasvacsóra követi, melyre a kör helyiségében letett ivet aláírni folyó hó 28-ig lehet.

Adományok a gyermekotthonra. A Pöszonyban felállítandó kath. gyermekotthonra *Kovács Alajos* csákerényi plebános gyűjtése 16 k. 60 fill. eredményezett, melyhez hozzájárultak: *Kovács Alajos* 3 kor., *Balassa Sándor* és *Vajda Géza* (Szférvár) 2—2 k., *Udvardy János*, *Smetana Antal*, *Benkő József* 1—1 k., *Molnár Antal*, *Fischi Mihály*, *Halmos Alajos*, *Tükör Gyula*, *Polovicz Erzsébet* 60—60 fill., *Preszter Károly* 50 fill., *Tükör Mária*, *Pribyl Ferenc*, *Bedi István* 40—40 fill., *Fél Imre*, *Viglasi István*, *Hruska Kamilla*, *Váli Józsefné* 30—30 fill., *Bekes János*, *Tóth Erzsébet*, *Tollas Gábor* 20—20 fill., *Oszoli Erzsébet* 10 fill.

A zálogházi kamat. A szegény ember életében nagy szerepet játszik a zálogház, mondhatni, hogy a bölcsőtől a koporsóig elkíséri. Ezért örömmel fogadunk minden újítást, amely a zálogház igénybevételét olcsóbbá teszi. A kormányknak is kiterjed a figyelme a zálogházi kezelésekre. Most a kereskedelmi miniszter fölhitva a fővárost, hogy a Budapesti Takarékpénztári és Országos Zálogkölcson részvénytársaság a zálog után szedett 11 és 15 százalékos kamatot leszállítsa. A tanács most azt az előterjesztést tette a közgyűlésnek, hogy a főváros annak a kimonadására kérje a kormányt, hogy ez a társaság sem szedhet nagyobb kamatot, mint a többi magánzálogház. A minimális 40 fillér kölcsöndíjat törölje s a kézi zálogüzletet szociális alapon államilag szervezze.

— **Adomány.** Botka Lajos kir. mérnök a makói államépítészeti hivatalnál, Csapó János vállalkozó nevében 20 koronát küldött a Fejérmegyei és Székesfehérvári tuberkulózis ellen védekező egyesület javára.

— **Házvétel.** A budai-úti Schlamadinger Alajos földszintes házat Mihályi József kárpitosmester vette meg 48.000 koronáért.

— **Az építészettörténet.** A budapesti építőipar-tünet kiadásában megjelenő sorozatos szakkönyvtár tizenkettedik füzetének a címe ez. Kabdebó Gyula írta az építészeti újkorról. Főbb fejezetei ezek. *Az olasz reneszánsz.* (Az olasz reneszánsz. A reneszánsz fénykora. A barokk korszak.) *A reneszánsz-építés a többi országokban.* *A reneszánsz-építés Magyarországon.* *A XIX. század építészete Magyarországon.* A 160 oldalra terjedő szöveget rendkívül sok kép és ábra egészíti ki, ami a füzet oktató célját nagyban támogatja. A füzet az ezidén megjelentek sorában a hetedik. Ha a budapesti építőipar-tünet ezt a dícséretes akcióját ilyen ütemben fogja folytatni, akkor a magyar építőiparosság és a munkavezetők kara olyan gyakorlati és hasznos segédanyagokhoz fog jutni, amelyre önképzési és művelődési törekvéseiben bátran és sikerrel támaszkodhatik.

Bátorkodom a n. e. közönség b. figyelmét felhívni, hogy **Karácsonyi és Újévi ünnepek**re szánt megrendeléseit már most szíveskedjék eszközölni, nehogy a munkatorlódás következtében annak késedelemmel tudják megfelelni. A felvételeket személyesen eszközölöm. Kitűnő tisztelettel **SZIGETI fényképezési és festészeti műintézete,** Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. — Budapest, IV., Kristóf-lér 6.

— **Veszedelmes találka.** Felt András gánti lakos az országúton találkozott Káká József zámosi lakossal s-velami félreértésből kifolyólag összetűztek. A verekedő kedv annyira magasokra hágott, hogy Felt uram ellenfelét úgy helyben hagyta a kezéigében levő bottal, hogy az két hétig nyomta az agyat. Kibékíteni a bíróság előtt fogják őket.

— **Felbbitvitei főtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél november hóban megtartandó büntető felbbitvitei tárgyalások: November 28-án. Feigl János súlyos testi sértés. vétsége. Schwarcz Ödön nyilvános becs. sért. vétsége. Ifj. Baki Pálné közcsend elleni kihágás Szabó Mihály súlyos testi sértés. vétsége. Fördös János könnyű testi sértés vétsége. Ifj. László István becsület-sértés vétsége. Katona Gyula lopás vétsége, Fiesz János becsület-sértés vétsége. Csörgői István becsület-sértés vétsége. Hercegg András könnyű testi sértés vétsége.

Mészöly Géza festményeket, vázlatokat állandóan jó árért vásárol a budapesti Eggenberger-féle műkereskedés.

— **Tűz (?)** Löwy Károly dr. ügyvédnek Megyeteri lakásában tüzvesztés változható tüzvész volt keletkezésében. A kémény gyuladt ki, azonban a házbeli cselédség észrevette a tüzet s elfojtotta. Tűzoltói beavatkozásra nem került sor.

— **Jóakaratu tolvaj.** Székely József belső-barándi kocsis gyanus magatartással őialkolt az este a vasúti állomáson. A bérkocsisok körül settenkedett különös ügybuzgalommal, a kik nem tudták mire vélni a dolgot. Magyarazatra nem kellett sokáig várniok, Székely uram a vizsgálódás utóhatásaképpen odaugrott egyik elhagyott bérkocsisához, lekapta busan áldogáló lónak hátáról a takarót s azzal fűrge léptekkel kerekelt oldott. Az eset szemtanúi Pap Sándor rendőr buzdítására, ki maga is teljes igyekezettel iramodott a tolvaj után, üldözöbe vették. Pap rendőre a dicsőség, ki hosszas hajszá után előteremtette a jó lábú kocsiat, ki a rendőrök szigorú tekintete előtt állva, azzal mentegette magát, hogy a pokrócot jóakarattól lopta. Gazdáját hozta be a városba s mig ő a lovat magára hagyta, addig valaki elemelte róla a pokrócot. Helyette lopott egyet, hogy gazdájának ne legyen kifogása a pokróc elvesztése miatt. A kocsi jószándéka láthatólag meghatotta a rendőröket, azonban hivatkozva a hivatalos eljárás irgalmatlan voltára, a jószándéku tolvajt átadták a bíróságnak.

— **Élelmes emberek.** Schmidt-Alajos korcsmáros és Schults József szatócs sárkeresztyuri üzletekben hamis mérleggel liferálgatnak az eladandókat. Hát-hiszen szép dolog az élelmeség. a megengedett határig, de ezeket az embereket mégis lefűltek manipulációjukban a pénzügy-örök, mivel élelmeségük mások jogos érdekei rovására volt.

— **Egy képenterepítés.** Bakos István nap-számos józan, becsületes munkása volt Schützer Jakabnak. Szegény feje mégis megjárta, hogy rendes megszolgált bért kérte urától. Schützer Jakab magyarbóssal fizetett neki. Bakos uram nem elegendően meg a kiszolgált bért, megjelentette az esetet a rendőrségen.

— **Csaló pincér.** Az általános sztrájk izgalmas napjai nemcsak a sztrájkolókra ütött ki balul, hanem azokra a szegény falhoz állítottakra nézve is, kiknek pénzét Freund Ernő pincér elvtárs elusztatta az általános sztrájk hullámain. Freund elvtárs a nagy zenebona előtt folyton azt hangoztatta, hogy megnöszül, így hát pénzre lenne szüksége. Lekenyerezett néhány jószívű embert, kik bizva a pincér becsületességében, szívesen rendelkezésére álltak néhány száz koronával. Így többek között Antal József férfinaszabónak 165 koronával, Márkus Adófnak 45 koronával maradt adóssa. Mikor aztán magához vette a pénzeket, az általános sztrájk támasztotta zavarokban meglépett, hoppn hagyván a hitelezőket, kik most szomorú szívvel jelentették be az esetet a rendőrségnek, hogy tegyen meg mindent a csaló pincér előteremtésére.

Budai-ut 36. szám alatti ujjonon épült házban egy 4 szobás és egy három szobás modern lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel együtt február 1-re kiadó. Bővebb értesítés a háztulajdonosnál, ugyanott nyerhető.

— **Az asszony.** Szabó Pálné asszonyban tulong-tul megvolt az asszonyi nem többé-kevésbé közös vonása a hűség. Beállított férjeurához, ki tisztes kocsis állást tölt be s asszonyi hiuságától fölberzenkedve azt mondogatta, hogy ő bizony egy parasztnak a felesége nem lesz; ott hagyja őt s elmegy lényasszonyok. Férje oda se neki az asszonyi hóbortnak, de aztán nagyot nézett, mikor este hazatért otthonába. Hites felesége csakugyan meglépett s uram fia! vele együtt hült helye támadt 80 koronányi pénzének és agy-neműinek. Az asszony zálogba csapta. Ezek után a férjúrám szomorú szívvel jelentette meg a történetet az illetékes körökbe.

— **Meglépett birka.** A Havranek-tanyáról egy birkanak nyoma veszett. Minthogy alapos a gyanu, hogy tolvaj kezekbe került, a birka kézrekerítésére hathatós nyomozás indult. A hajszá első sorban a cigánytanyák körül folyik.

— **Bűnügyi főtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél november hóban megtartandó bűnügyi főtárgyalások: November 26., 27., 28-án Ifj. Szabó György és 16 társa többek bántalmazott halált okozott súlyos testi sértés büntette. November 30-án Horváth János testisértés, büntette. Ifju Platser Ferenc és Kreinhoffer József összbüntetés szabás.

— **Karó lopás.** Antal Ignác Zámoly-utcai lakos öreghegyi szőléjből elloptak 300 darab karrót. A tolvajt keresik.

— **Tűzek.** Sereglyeshez tartozó Dinnyés pusztán dr. Gárdonyi Andrásné birtokában tüzvész pusztított f. hó 20-án. A tűz a cselédek lakását emésztette fel mely 400 korona értékben a lángok martaléka lett. A tüzvészgálat megállapította, hogy a veszedelem Bartos Józsefné és Hipli Györgyné cselédasszonyok vigyázatlansága folytán keletkezett. A két asszony ellen vétkes gondatlanság miatt megindult az eljárás.

Ugyancsak 20-án Zámoly községben is tűz volt. A hajnali órákban Turányi János udvarán kigyuladt a szalmakazal, de a tűz hírére talpra állt lakosok a veszedelmessé válható tüzvészét csakhamar elfojtották. A kár jelentéktelen és biztosítás révén meg is térül. A tüzvész gyújtogatás folytán keletkezett; a gyújtogatót keresik a csendőrök.

— **Szerencsétlen favágás.** Vágner György a móri ker. szövetkezet pénztárosa szomszédjával Müller Péterrel fát vágni ment az erdőre. Favágás közben Müller egy elhibázott vágással Vágner Györgynek lábára sújtott s a nagy erővel lezuhant fejsze a szerencsétlen ember lábujjait leszegte.

— **Rendőri hírek.** Horváth István és Papp Imre csuf verekedést rögtönöztek egyik Simor-utcai korcsmában. Horváth 1, Papp Imre 2 napi elzárást kapott. — Pindur Kálmán, Szabó Pál és neje, Jankovics Mihály és Molnár Mari egy kompániába verődve tüzről pattant verekedésben összemérték erejüket. Azonfelül garázda módon vonultak végig az utcán, több ablakot bevettek vezetett jövedvőkben. Lefűltek őket a rendőrök s ügyük elintézését a rendőrségre bízták.

Szerkesztői üzenetek.

L. Helyben. Iskolai énektanításnál nem egyszer okoz komoly aggodalmakat a gondos nevelőknek egy-egy nyit-szavu népdal „szelidítése.” Mindegyjén ismerjük a következő iskolai használatra áitit népdalt:

Maros vize folyik csendesen,
Viseld magad üledelmesen.

Felnőttek dalainál is említszünk ilyen forma travestálásra:

Mosolyogva nyíljon ajkad
Édes szóra a kedvesre . . .

Bármily szívesen emelünk is kalapot a pedagógiai aggodalmak előtt, be kell ismernünk, hogy a gondos nevelők igyekezete sokszor jár a prudéria és neveltségesség határszélein. Azért jobb a nem gyermekszájba való népdalt inkább egészen mellőzni vagy pedig — hacsak lehet — eredeti szövegével betanítani, mint a gyermekek előtt már otthonról, vagy az utcáról ismert szöveget olyanformán „átírni”, mint az egyik praeparandian történt:

Volt nekem egy szöke anyám
Nem is olyan régen,

Tanügyi körökben nem ismeretlen a Kossuth nőtanak ez a liberális korszakból származó, iskolai változata:

A fűleim azért vannak,
Hogy azokkal mindent halljak,
Hallgatnom is tanítomat,
Vezéremet, oktatómat
Éljen a haza.

A szép sikerhez különben szívből gratulálunk!

Hatóságilag engedélyezett végeladás.

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy Székesfehérvárott, Szőgyény-utca 1. szám alatti házban levő

vaskereskedési üzletemet

feloszlatom és végleg beszüntetem. Ennek következtében összes árukészletemet tetemesen leszállított áron áruba bocsájtom; különösen nagy választék van

gazdasági és konyhaeszközökben,

épület- és butorvasalás,

szerszám- és vasárakban.

Midőn e rendkívül kedvező alkalomra a vevő közönség érdeklődését felhívom, tisztelettel felkérem, hogy ezen és hasonló vasárakból szükséges cikkeket nálam mielőbb beszerezni szíveskedjék.

Tisztelettel

Schlamadinger Alajos

vaskereskedő cég.